

Saksnr.: 2012/361
Løpenr. 9398/2012
Klassering: J74
Saksbehandler: Trine Falstad

Møtebok - Saksframlegg

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Opplæring, kultur og helsekomiteen	17.04.2012	28/2012
Fylkestinget	26.04.2012	23/2012

Høringsuttalelse til endring i tobakkskadeloven

Vedlegg:

1. Høringsnotatet om endring i tobakkskadeloven. *Utrykket vedlegg.*
2. Høringsuttalelse fra Glemmen videregående skole. *Utrykket vedlegg.*

Bakgrunn for saken

Helse- og omsorgsdepartementet har sendt ut høringsnotat med forslag til endringer i Tobakkskadeloven.

Fakta

De siste årene har andelen røykere gått jevnt nedover, men blant unge (16-24 år) er det fortsatt nesten 150 000 som røyker daglig, eller av og til. I befolkningen som helhet røyker fortsatt over én million mennesker daglig, eller av og til. Utviklingen i snusbruk blant unge har økt kraftig de siste årene. Omtrent hver tredje unge mann (36 %), og hver sjettede unge kvinne (16 %) snuser daglig, eller av og til.

Forslagene i høringsnotatet er bl.a. basert på Verdens Helseorganisasjons Tobakkskonvensjon, erfaringer fra forrige strategiperiode, samt erfaringer fra andre land. Våren 2010 gjennomførte Verdens helseorganisasjon en evaluering av tobakksarbeidet i Norge. Rapporten fra denne gjennomgangen er et viktig grunnlag for flere av forslagene i høringsnotatet. Verdens helseorganisasjon anbefaler i rapporten bl.a. at adgangen til å ha røykerom på arbeidsplasser mv. bør fjernes, og at det bør innføres en bevillingsordning for tobakksalg.

På bakgrunn av dette, foreslår Helse- og omsorgsdepartementet en rekke tiltak for å hindre barns tilgang til tobakksvarer, gjøre flere arenaer røykfrie og styrke vernet mot passiv røyking:

- Kommunal bevillingsordning for å styrke tilsynet med aldersgrensen på 18 år for kjøp av tobakksvarer
- Lovfeste tobakksfri skoletid for elevene
- Forbud mot salg av 10-pakninger
- Fjerne adgangen til å ha røykerom i arbeidslokaler
- Gjøre alle inngangspartier til offentlige virksomheter røykfrie.
- Utvide tobakkskadelovens formålsbestemmelse til å inkludere den langsiktige visjonen om et tobakksfritt samfunn

Tobakkskadeloven gjelder i dag ikke i den private sfære. Barn har derfor i dag ikke noe krav på beskyttelse mot å bli utsatt for passiv røyking i private hjem, biler mv. På bakgrunn av ny kunnskap om helsefarene ved passiv røyking og oppdaterte tall på andelen barn som fortsatt utsettes for passiv røyking ber departementet om høringsinstansenes syn på behovet for nye

tiltak. Et av disse er om det er behov for en normativ lovbestemmelse om barns rett til vern mot passiv røyking. Det foreslås derfor å bake inn følgende formulering: *"Barn har rett til et røykfritt miljø. Den som er ansvarlig for barn skal medvirke til at denne retten blir oppfylt"*. Det er ikke lagt opp til at bestemmelsen medfører straffereaksjoner, og det vil heller ikke innføres noe særskilt tilsynsapparat.

Røykfri skoletid og røykfri arbeidstid

I 2010 hadde 6 fylker vedtak om røykfrie ute- og inneområder ved skoler, og Østfold er en av dem. I tillegg hadde 7 fylker vedtak om tobakksfrie ute- og inneområder ved skoler. 4 fylker hadde vedtak med noe varierende innhold om røykfrie uteområder.

To fylker har så langt vedtatt å innføre tobakksfri skole- og arbeidstid for elever og ansatte; Nordland fylkeskommune fra 1. januar 2012, og Vest-Agder fylkeskommune fra 2013.

Tobakksskadeloven regulerer i utgangspunktet ikke røyking utendørs eller i den private sfære. Reglene i tobakksskadeloven er imidlertid minsteregler. En eier av et område kan som hovedregel benytte råderetten som eier til å totalforby røyking eller tobakksbruk i lokaler og på eiendommens uteområder. I tillegg kan en virksomhet benytte sin styringsrett som arbeidsgiver, så langt denne rekker, til ikke å tillate røyking eller tobakksbruk i arbeidstiden. Departementet foreslår at alle skoler og barnehager gjøres tobakksfrie utendørs, og at det lovfestes tobakksfri skoletid for elevene. Elevene som går fra ungdomskolen til videregående, er vant med en restriktiv holdning til tobakksbruk, og et forbud mot tobakksbruk i skoletiden på videregående skole vil ikke representere noe nytt for denne aldersgruppen. Departementet drøfter spørsmålet om røykfri arbeidstid for ansatte ved skoler, barnehager, visse helseinstitusjoner og barneverninstitusjoner i lys av den viktige funksjonen som rollemodeller, men foreslår ikke å lovfeste røykfri arbeidstid verken for disse gruppene eller andre.

Høringsrunde

Høringsnotatet er sendt på høringsrunde til videregående skoler og arbeidstagerorganisasjoner. Kun en uttalelse kom inn, fra Glemmen videregående skole. De mener at mens argumenter for røykfrie skoler vektlegger at røyking kan skade andre mennesker, heller diskusjonen om tobakksfrie videregående skoler i mer moralsk retning. Videre sier de at et forbud mot røyking kan begrunnes i opplæringslovens § 9a og forskrift om miljørettet helsevern i skoler og barnehager. Elever skal ha et inneklima og utemiljø som ikke påfører dem skader og som virker helsefremmende. Denne argumentasjonen kan ikke brukes for å unngå annen tobakksbruk, påpeker de.

Glemmen sier videre at et forbud mot all tobakksbruk vil være svært krevende å håndheve og vil kunne føre til et konfliktnivå som er mer belastende enn hva selve tobakksbruken er. De sier også at det er svært vanskelig å håndheve et absolutt røykeforbud uten å samtidig eksportere røykebelastningen til skolens naboer. Skolen anbefaler at det sies ja til en målsetting om en røykfri skole med streng regulering av adgangen til å røyke. De ønsker imidlertid ikke totalt røykeforbud eller innføring av tobakksfri skole

Fylkesrådmannens vurdering

Store deler av høringsnotatet handler om hvor langt offentlige myndigheter skal gå i å regulere menneskers adferd. Dette handler ikke bare om faglige vurderinger men er også verdispørsmål.

Fylkesrådmannen har valgt å avgrense sin vurdering av saken til den viktigste delen for Østfold fylkeskommune, spørsmål om tobakksfri skoletid for elever.

Det er naturlig at det innføres tobakksfri skoletid for elever på videregående skoler. Røyklukt kan forårsake plager for allergikere og astmatikere, og fortsatt er det uvisst hvilke eventuelle og langsiktige helsekonsekvenser snusbruk kan ha. Hensynet til føre var-prinsippet, og ønsket om at skolene skal fremstå som en sunn og helsefremmende arena, tilsier at den strenge praksisen som gjelder på ungdomsskolenivå bør videreføres på videregående. Snusbruk påfører riktignok ikke andre elever helseplager, men det er helseskadelig og kan være et utgangspunkt for gruppepress.

Fylkesrådmannen vil be de videregående skolene selv om å diskutere hvordan de ansatte skal ivareta sin funksjon som rollemodell skulle lovforslaget, slik det nå fremstår, bli vedtatt.

Fylkesrådmannens forslag til innstilling

Østfold fylkeskommune slutter seg til forslaget om tobakksfri skoletid.

Sarpsborg, 20.mars 2012

Atle Haga
fylkesrådmann

Elisabeth Dahle
fylkesdirektør